

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA

nr. 40 din 5 octombrie 2022

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 132-137, art. 696), art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 privind declararea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 52², art. 63¹), Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 119, art.216¹), Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 186, art.352¹) și pct. 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387), Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPUNE:

1. Se aprobă Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență cu propunerea de a remite Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prevăzut în anexă.

2. Se prezintă Guvernului spre examinare Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 15 și art.18 alin.(2) din Legea nr. 212/2004 privind declararea stării de urgență, de asediu și de război, cu propunerea de a înainta Parlamentului solicitarea de a prelungi pentru o perioadă de 60 zile, începând cu 7 octombrie 2022, starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022 și Hotărârea Parlamentului nr. 245/2022.

3. Ministerul Afacerilor Interne va pregăti și va prezenta Guvernului spre examinare proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la înaintarea, către Parlamentul Republicii Moldova, a propunerii privind prelungirea stării de urgență, precum și proiectul Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență.

4. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației

publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

5. Prezenta dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina web oficială a Guvernului.

**Prim-ministru,
Președinte al Comisiei**

Natalia GAVRILIȚA

Raport consolidat privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe teritoriul Republicii Moldova, 5 octombrie 2022

Războiul din Ucraina în continuă desfășurare la o distanță foarte mică de granițele țării noastre, tentativa de anexare ilegală de către Federația Rusă a unor teritorii ale țării vecine, noile tipuri de riscuri militare, dar și amenințările ce vizează direct securitatea Republicii Moldova, inclusiv cea energetică, toate sunt de natură să impună necesitatea, în continuare, a mecanismelor decizionale conferite de cadrul normativ intern, ce permit luarea unor decizii prompte, ca răspuns necesar la acțiunile care le-au determinat.

În contextul riscurilor și amenințărilor existente, în scopul asigurării securității aprovizionării cu resurse energetice, al gestionării fluxului de refugiați și a riscurilor de securitate, pe baza abilității legale, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a adoptat mai multe dispoziții importante pentru administrarea și depășirea, în regim de urgență, a consecințelor războiului din Ucraina și a efectelor colaterale ale acestuia pentru Republica Moldova.

Pe parcursul stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a adoptat dispoziții importante care vizează soluționarea problemelor din mai multe domenii, printre care:

- Referitor la ajutorarea persoanelor afectate de război:
 - o am simplificat accesul în țară pentru persoanele care fug din calea războiului;
 - o am organizat gestionarea fluxului masiv de persoane, transportarea, cazarea, întreținerea și accesul acestora la servicii medicale;
 - o am asigurat accesul și la studii și la muncă pentru copiii și, respectiv, pentru adulții refugiați;
 - o am recompensat munca suplimentară a tuturor celor care au fost implicați în gestionarea crizei refugiaților;
 - o am facilitat colectarea și transmiterea asistenței internaționale către Ucraina.
- Referitor la securitatea statului:
 - o am luat măsuri suplimentare pentru asigurarea securității frontierelor, chiar în contextul simplificării accesului pentru persoanele refugiate din cauza războiului;

- am luat măsuri pentru asigurarea securității suplimentare a rezervelor de stat, a infrastructurii critice TIC și a sistemelor informaționale;
- am adoptat prevederi care să fortifice capacitatea de monitorizare și intervenție în domeniul audiovizual;
- am limitat circulația și utilizarea armelor.
- Referitor la securitatea energetică:
 - am asigurat continuitatea livrărilor de gaze naturale și energie electrică;
 - am oferit compensații la gaze cetățenilor și mediului de afaceri;
 - am creat rezerve de gaze naturale, păcură și cărbune;
 - am facilitat accesul populației la lemne pentru foc;
 - am simplificat și prioritarizat importul de produse petroliere.
- Referitor la securitatea alimentară:
 - am completat lista produselor social importante;
 - am facilitat importurile din surse alternative;
 - am restricționat unele exporturi, atât cât a fost necesar;
 - am facilitat accesul producătorilor autohtoni la piețe și târguri.
- Referitor la criza logistică:
 - am demarat construcția de noi poduri;
 - am creat condițiile necesare pentru controlul coordonat al trecerii frontierei de stat;
 - am reabilitat de urgență un segment de cale ferată.

În contextul instalării perioadei reci a anului și demarării sezonului de încălzire, persistența unei incertitudini pronunțate privind aprovizionarea Republicii Moldova cu gaze naturale și energie electrică, precum și creșterea prețurilor la resursele energetice sunt de natură să conducă la riscuri majore ce pot afecta stabilitatea economică și socială a țării.

În același timp, evoluția situației militare și politice din regiune generează în continuare vulnerabilități la adresa securității Republicii Moldova. Printre amenințările principale din perspectiva securității exemplificăm situația fluctuantă a acțiunilor militare din Ucraina, precum și posibilitatea creșterii fluxului de refugiați ca urmare a potențialelor escaladări în țara vecină, precum și a mobilizării din Federația Rusă. În același timp, se atestă o agresiune informațională în creștere, cu scopul de a destabiliza situația din Republica Moldova.

În continuare este prezentată situația pe principalele domenii afectate de războiul din țara vecină.

Asigurarea securității energetice

În acest moment Republica Moldova, ca și alte state din regiune, se confruntă cu cea mai mare criză energetică din ultimele decenii și nu dispune de o previzibilitate suficientă privind furnizarea gazelor naturale și a energiei electrice în următoarele luni. Războiul din Ucraina și crizele generate de acesta au un impact direct asupra prețurilor record înregistrate pentru resursele energetice în Europa și în particular pentru Moldova. În special reducerea semnificativă a volumelor de gaze naturale transportate de Federația Rusă spre cel puțin 13 țări membre ale Uniunii Europene și renunțarea la mai multe conducte continuă să mențină presiunea pe prețurile de la burse.

Un scenariu asemănător cu cel din luna octombrie a anului trecut se repetă și în anul acesta. Astfel, începând cu data de 1 octombrie livrările de gaze naturale ale SAP „Gazprom” către Republica Moldova au fost reduse cu 30% și ar putea fi sistate chiar și integral, ținând cont atât de experiența altor state, cât și de declarația SAP „Gazprom” prin care subliniază că își rezervă acest drept.

În ceea ce privește furnizarea energiei electrice, asigurarea volumelor agreate de energie electrică de către Centrala electrică de la Cuciurgan este direct dependentă de stabilitatea furnizării de gaze din Federația Rusă. În același timp, posibilitatea achiziționării energiei electrice din Ucraina este una incertă deja din a doua jumătate a lunii octombrie, având în vedere cum infrastructura energetică din Ucraina devine ținta atacurilor militare.

Această situație fără precedent pentru securitatea aprovizionării Republicii Moldova cu energie electrică și gaze naturale pe termen scurt impune necesitatea prelungirii stării de urgență, pentru a dispune de posibilitatea de intervenție promptă - cum este cazul în situația limitărilor de furnizare a gazelor începând cu 1 octombrie - respectiv în cazul necesității luării unor decizii suplimentare celor instituite de cadrul juridic existent, pentru asigurarea tuturor consumatorilor cu resurse energetice și menținerea securității energetice a statului până la normalizarea situației.

Gestionarea fluxului de refugiați

De la începutul războiului au fost înregistrate peste 1,3 milioane intrări în țară ale cetățenilor ucraineni. Peste 82 mii cetățeni continuă să se afle și astăzi în țara noastră, dintre care mai mult de jumătate (peste 42 mii) sunt copii minori. În total, au fost recepționate aproape 10 mii cereri de azil.

În prezent, peste 2 700 persoane continuă să fie cazate în aproape 70 centre de plasament din țară.

Conform ultimelor date colectate, în 30% din centre sunt plasate persoane cu dizabilități, în 14% din centre sunt plasate femei însărcinate sau care alăptează, iar 40% dintre persoanele plasate în centre sunt copii. Începând cu 24 februarie 2022 au

fost înregistrați și asistați circa 17 mii copii din Ucraina. Actualmente continuăm să ducem evidența a 6 971 copii, dintre care 5 670 copii sunt plasați în familii, iar 1 301 copii - în centrele de plasament.

Necesitatea prelungirii stării de urgență în sensul gestionării crizei refugiaților vizează atât modul de administrare a proceselor migraționale și condițiile de aflare și cazare a cetățenilor străini în Republica Moldova, cât și necesitatea de a putea face față la fel de eficient unui potențial nou val de refugiați în cazul escaladării războiului în zonele de proximitate cu Republica Moldova, dar și a mobilizării din Federația Rusă.

Securitatea statului

Schimbările regionale și globale care au loc scot în evidență tot mai multe manifestări ale războiului hibrid, prin care se încearcă destabilizarea Republicii Moldova. Acțiunile concertate de dezinformare și manipulare ale unor grupări din interiorul țării, precum și din afară, țintesc polarizarea și radicalizarea în rândurile populației, cu scopul de a perturba ordinea publică și stabilitatea politică a statului. În pofida acestui fapt, guvernul continuă să garanteze cetățenilor dreptul la libera exprimare și întrunire, însă instrumentariul oferit starea de urgență rămâne unul indispensabil pentru păstrarea capacității de reacție la acțiunile subversive contra Republicii Moldova.

Alte domenii afectate

Războiul din Ucraina a afectat, la diferite etape, și alte domenii, precum securitatea alimentară, lanțurile logistice, capacitatea de traversare a frontierei ș.a. Deși problemele pe fiecare dintre acestea au fost depășite pe moment, inclusiv prin măsurile adoptate de către Comisia pentru Situații Excepționale, persistă riscul unor perturbări suplimentare noi, care să necesite intervenții, reieșind din evoluțiile militare, dar și de cele politice din regiune și chiar la nivel global.

Recomandare

Având în vedere principalele riscuri și amenințări enumerate mai sus, precum și menținerea în continuare a provocărilor de natură energetică, umanitară, socială și de securitate, generate de războiul care încă se află în desfășurare în statul vecin, considerăm necesară prelungirea stării de urgență, pentru ca autoritățile Republicii Moldova să poată dispune de posibilitatea de intervenție promptă în cazul necesității luării unor decizii suplimentare celor prevăzute de cadrul juridic existent, precum și pentru a păstra mecanismele adoptate până în prezent de către Comisia pentru Situații Excepționale în vederea asigurării securității energetice, gestionării fluxului de refugiați și prevenirii riscurilor pentru securitatea și ordinea publică.

Luând în considerare toate aspectele menționate anterior, se propune Guvernului Republicii Moldova să înainteze Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul țării, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022, Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022 și Hotărârea Parlamentului nr. 245/2022, pentru o perioadă de 60 de zile, începând cu 7 octombrie 2022.